Valcsicsák Imre

Konzultáció, 2021

A magyar miniszterelnök sokszorosított önarcképe

VISSZHANG - LXV. évfolyam, 29. szám, 2021. július 23.

Amikor a postások 2010-ben először dobták be az első konzultációs kormány- (valójában miniszterelnöki) levelet, senki nem gondolta, hogy ez – valójában – egy nyílt és hosszú önvallomás-sorozat kezdetét jelenti. Vannak, akik memoárokat írnak és adnak közre annak érdekében, hogy a szélesebb nyilvánosság előtt feltáruljon legbelső lényegük: szellemiségük, erkölcsiségük, teljes emberi mivoltuk, s véle a hozzájuk tartozó s egyben rájuk bízott embertársaikhoz való viszonyuk igazi természete. Orbán Viktor kidolgoztatott egy addig valójában nem létező, „önfeltáró" irodalmi eszközt, a nemzeti konzultáció műfaját, s aztán sorban közreadta ennek „műdarabjait".

A produktum kezdettől viták tárgya. Én mindig is azt gondoltam: tekintsünk rá mint Orbán nyilvános önfeltárulkozására. Mélyedjünk el a műfaj a napokban publikussá tett darabjában, álljunk meg egy pillanatra e különös „tükörkép" előtt!

A konzultációs kérdőlap határozott panelekből „építkezik", ezek pedig – sorban – pontos és rendkívül fontos részei annak az önportrénak, amelyet Orbán e tizennégy „kérdésben" felmutat nekünk.

1. A „Vannak, akik…" panel azonnal Orbán társadalomképének leglényegét tárja elénk. A levélíró félreérthetetlenül közli: szerinte a magyar társadalom két, antagonisztikusan szemben álló tömbből áll. Vannak az „akik", és vannak a „mások"! Vannak, akik „igen", és vannak, akik „nem". Ez az egyik legsúlyosabb, általa a legerőteljesebben sugallt tézis. Nem véletlen, hogy a 14 konzultációs kérdésből 11 (!) közvetlenül közli a címzettekkel ezt a dichotómiát.

2. Az „Ön mit gondol?" panel egyértelművé teszi: ő olyan vezető, akiről tudnunk kell, gondolataink nem maradhatnak előtte rejtve. Vaskosan, az összes kérdés végén szerepeltetve közli, hogy nem a véleményünkre, hanem a gondolatainkra kíváncsi. Nincs kompetenciája, hogy „gondolatrendőrséget üzemeltessen", ezért a „gyóntatás" bevált metodikáját eleveníti fel: „Mondd el nekem azt, amit gondolsz!" Ezzel egyben nyíltan rögzít és közöl egy sajátos hierarchiát: „Én számodra nem akárki vagyok, nekem nyugodtan és őszintén elmondhatod, mintegy rám bízhatod a gondolataidat." Halkan (?), sajátos technikával átsúgja a „gyóntatószékből": „Nekem elmondhatod még azt is, amit csak gondolsz! És el is várom, hogy elmondjad!"

3. Az önportré következő panelje világosan megmutatja, hogy Orbán olyan, aki a megszólítottat soha nem tekinti önálló véleményalkotásra képes embernek. Szerinte a magyar embereknek nincs közölhető saját véleményük. 14-ből 14 kérdés olyan válaszalternatívákat kínál (visszatérően kettőt!), amelyek közül az egyik – általa is tudottan – köznapi szinten is bődületes marhaság. Ha netán valaki komolyan veszi Orbán kérését és válaszol, ezt csak a felkínált két alternatíva egyikének a megjelölésével teheti meg. És ha nem akar bődületes marhának feltűnni (márpedig melyikünk akarna?!), akkor kizárólag az Orbán számára kívánatos „választ" jelöli be. És ebből is az ő nagyvonalú, szeretetteli atyaisága süt át: ő nem gondolja, hogy a válaszadók bődületes marhák lennének, nem becsüli le őket, pusztán megkönnyíti a dolgukat – a dolguk pedig az, hogy „visszamondják" Orbán véleményét.

4. Az „önarckép" következő panelje Orbán talán legbensőségesebb vonását mutatja meg. Ez pedig az ellenségkép nélküli létezés teljes lehetetlensége. Soha nem rejtette véka alá, most sem teszi: ő a hazára

támadó, a magyarságot fenyegető ellenségnek hősiesen ellenálló, minden – általa magyarnak minősíthető – embert megvédő harcos.

Ehhez nemes egyszerűséggel és szakszerű ismétlésekkel nevén nevezi a hazánkra törő, folyamatosan fenyegető ellenfeleket (Brüsszel, Soros és szervezetei, migránsok és Gyurcsány). Egyben első pillantásra s átláthatóan olcsó, elcsépelt, hazug állításokkal rajzolja meg ezek fenyegető voltát. Világosan érzékelteti, hogy a levélben megszólított: hazafi vagy hazaáruló – a válaszától függően.

5. Orbán vonása, egyben titkolatlan véleménye a szakmai tudásról, a szakemberekről évtizedek óta leplezetlen. „Ha fontos kérdésben kell döntést hoznod, elsőként soha ne a szaktudást hívjad segítségül, hanem mérlegeld a hatalmi politika aktuális igényeit!" Levelében is őszinte panellel él. Egyszerűbben, érthetőbben nem is tárhatná fel címzettjei előtt ebbéli karaktervonását, mint amikor közli az ország levélben felkeresett lakóival: a kérdést, miszerint kell-e vakcinagyár Magyarországon, nem a szakemberek véleménye, hanem a visszaérkező válaszlevelek íróinak laikus álláspontja fogja eldönteni.

6. Mivel életében nem volt olyan pillanat, amelyben létezett volna a hatalom megszerzésénél és megtartásánál fontosabb tényező, s nem volt pillanat, amikor ezt titkolni próbálta volna, a levélbeli önkép ebben a tekintetben is bizarrul őszinte. „Hazudj bátran, bármikor, bármit és bárkinek a hatalmad érdekében!" Egyszerű orbáni „jelszó", ismerjük Kaja Ibrahimtól, Tokaj szőlőitől, „pávatánctól", a „ne azt nézd, amit mondok…" -tól. Levélbeli „képe" is félreérthetetlen. Mivel számára a hazugság szimplán kommunikációs eszköz, rezzenés nélkül ír ilyeneket: „Soros György (90 éves múlt! – *V. I.*) a járvány után újra meg fogja támadni Magyarországot."

Hogy Orbán mit szeretne elérni 14 pontnyi „önarcképével"? Ma már ez annyira evidens, hogy nem illik vele az olvasó becses figyelmét és életidejét rabolni. S talán egyetlen „orvosság" van mindez ellen: amíg Orbán nem fosztható meg a hatalmától, tekintsük nekünk címzett leveleit „nem létezőnek". Persze ne úgy, ahogy én tettem!